

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ОДЕСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»**

**Гуманітарний факультет
Кафедра міжнародних відносин та права**

**МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
ДО САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ
ПРИ ПІДГОТОВЦІ ДО СКЛАДАННЯ ІСПИТУ
з дисципліни
«МІЖКУЛЬТУРНІ КОМУНІКАЦІЇ:
КУЛЬТУРА І ВЛАДА»**

ОДЕСА , 2021

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ОДЕСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»
Гуманітарний факультет
Кафедра міжнародних відносин та права

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
ДО САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ
при підготовці до складання іспиту з дисципліни
«МІЖКУЛЬТУРНІ КОМУНІКАЦІЇ: КУЛЬТУРА І ВЛАДА»
для здобувачів вищої освіти спеціальності
291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації
та регіональні студії» денної форми навчання

**Розглянуто та затверджено на засіданні
кафедри міжнародних відносин та права
Протокол № 1 від «30» серпня 2021 р.**

ОДЕСА: 2021

Методичні вказівки до самостійної роботи при підготовці до складання іспиту з дисципліни «**Міжкультурні комунікації: культура і влада**» для здобувачів вищої освіти спеціальності 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії» денної форми навчання / Укл.: Кудлай І. В., Білоусов О. С. Одеса: ДУ «Одеська політехніка», 2021. 15 с.

ЗМІСТ

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ.....	4
Загальні положення щодо складання іспиту	5
КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА ЕКЗАМЕН З ДИСЦИПЛІНИ «МІЖКУЛЬТУРНІ КОМУНІКАЦІЇ: КУЛЬТУРА І ВЛАДА».....	6
Приклад екзаменаційного білету:	9
Методика оцінки знань здобувачів вищої освіти під час складання іспиту.....	9
Загальні вимоги вищої школи щодо оцінки знань здобувачів вищої освіти.....	10
КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ	10
Граничні критерії оцінювання екзамену	10
ІНТЕГРАЛЬНІ КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЕКЗАМЕНУ	11
РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА	12
Основна література:	12

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Для розбудови правової держави та громадянського суспільства в Україні важливим є прагнення розглядати історію культури крізь призму трьох основних проблем: творення певного типу суспільства – умовно кажучи, певної цивілізації; системи спільних цінностей – матеріальних, духовних, ідеальних та розвитку людини її менталітету та ідентичності, тобто ідей (ідеологія), суспільства (цивілізації), людини (культурна антропологія), формування нового, вищого рівня правосвідомості та правової культури населення.

Суспільство – продукт комунікаційної взаємодії людей; комунікація проникає в усі сфери життєдіяльності суспільства, призводить до появи нових комунікаційних процесів (які використовують потенціал інформаційно-комунікаційних технологій), до переосмислення ролі й місця комунікацій у розвитку суспільства. Природно, зростає увага до комунікації як суспільного явища.

ІКТ суттєво впливають на систему міжнародних відносин, взаємодію держав й міжнародних організацій у сфері міжнародного інформаційного обміну. ІКТ, пришвидшуючи формування інформаційного суспільства, провокують серйозні глобальні зрушення. Глобальні процеси концентрації інформації й комунікації істотно вплинули на формування позицій міжнародних й національних інститутів стосовно впровадження ідеології й практики «інформаційного суспільства» в політику більшості держав світу.

Політична еліта країн усвідомлює, що інформаційне лідерство посилює міжнародну взаємодію, визначає значимість країни у світовій ієрархії, є потужним чинником міжнародних упливів, інструментом дипломатії й економічного розвитку. Регіональна й національна інформаційна політика зорієнтована на консолідацію інформаційних ресурсів, координацію інформаційної інфраструктури, забезпечення національного суверенітету й культурної самобутності, інтеграції країн регіону в міжнародний інформаційний простір.

Комунікативні технології здійснюють вплив на забезпечення зовнішньополітичних інтересів держав на міжнародній арені; зростає значимість нових різновидів дипломатичної діяльності: віртуальна (мережева, цифрова, твіттерна, фейсбукова), публічна, іміджева, культурна й медіа-дипломатія. На усіх рівнях взаємодії особи, держави, суспільства, міжнародної спільноти виникає потреба дотримуватися принципів інформаційної й комп'ютерної культури та етики, яка дає змогу гармонізувати інформаційні відносини.

Курс «Міжкультурні комунікації: культура і влада» належить до нормативних навчальних дисциплін, є складовою частиною вивчення циклу дисциплін професійної підготовки обов'язкової частини навчального плану і відповідає навчальним програмам спеціальності 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації, регіональні студії».

Об'єктом міжкультурної комунікації є спілкування представників різних національних і лінгвокультурних спільнот, а **предметом** — прийняті в національних спільнотах мовні стереотипи і норми поведінки, спілкування, певні «культурні сценарії» різних дій, установлені моделі сприйняття та оцінювання предметів і явищ, соціально унормовані звички, традиції, ритуали, дозволи, заборони тощо. Завданням міжкультурної комунікації є формування міжкультурної компетентності, необхідних знань про різні народи та культури з метою уникнення міжетнічних і міжкультурних конфліктів та встановлення комфортних умов спілкування в різних сферах та життєвих ситуаціях. В межах проблемного поля міжкультурної комунікації відбувається взаємопроникнення «свого» і «чужого» в культурі, що формує культурну ідентичність і виступає підставою міжкультурних відмінностей.

Мета вивчення дисципліни – вивчення дисципліни спрямоване на формування і систематизацію знань, що дозволяють розширити уявлення здобувачів вищої освіти про сутність явищ міжкультурної комунікації, на формування історико-культурної свідомості молоді, в якій поєднуються знання, погляди, уявлення про суспільний, духовний і політичний розвиток, усвідомлення нею нерозривного зв'язку між надбанням минулого і сучасного, традиціями і досвідом різних поколінь українців, виховання громадянського патріотизму, відповідальності за долю своєї Батьківщини; сприяння виробленню навичок теоретичного осмислення соціокультурної та міжкультурної взаємодії, здатності до аналізу та узагальнення інформації; виховання у здобувачів вищої освіти усвідомлення особливостей рідної культури та неповторності інших культур, формування особистості, здатної ефективно спілкуватися з представниками інших культур, успішно долати бар'єри і конфлікти спілкування.

Задачі вивчення дисципліни: допомогти здобувачу вищої освіти зрозуміти сучасність у взаємозв'язку культури та влади на основі методики аналізу минулого, оволодіти основами методики історичного дослідження, зокрема, ретроспективного, порівняльного, діалектичного методу, історичної хронології. Виробити навички наукової роботи з історико-культурними першоджерелами, різноманітною навчальною літературою. Культура і влада України вчить молоду людину, спираючись на загальнолюдські цінності, творчо опрацьовувати і критично переосмислювати багатство світового історичного досвіду та засвоювати його уроки, формувати на цій основі власні переконання, громадянську позицію, здобувати навички і вміння, соціально-гуманітарні компетенції необхідні для практичної діяльності; сформувані уявлення здобувачів вищої освіти про особливості та проблеми міжкультурної комунікації; сприяти набуттю у здобувачів вищої освіти умінь виконувати функції посередників в сфері міжкультурної комунікації; розвинути вміння міжкультурного спілкування у різних сферах людської діяльності: загальнокультурної, професійної, побутової, медійної; допомогти здобувачу вищої освіти зрозуміти сучасність у взаємозв'язку культури та влади на основі методики аналізу минулого.

Згідно навчального плану передбачено підсумковий контроль у вигляді екзамену.

Загальні положення щодо складання іспиту

Головні засади підсумкового контролю успішності здобувача вищої освіти визначені «Положенням про організацію та проведення поточного та підсумкового контролів рівня навчальних досягнень здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни».

Відповідно до цього документу, екзамен проводиться за повним змістом дисципліни в усній формі. До екзамену допускаються здобувачі вищої освіти, у яких зараховано перший семестровий модуль і накопичувальну частину другого семестрового модулю (при її виконанні не менш ніж на 60 %). Максимальна оцінка, яку може одержати здобувач за правильні відповіді на екзамені – 100 балів.

Якщо здобувач вищої освіти має сумарний бал з навчальної дисципліни 90 і більше, він має право не приходити на підсумковий семестровий контроль. Ця оцінка для нього і є підсумковою, однак за здобувачем залишається право скласти екзамен.

Оцінка, яку здобувач вищої освіти отримав на екзамені, виставляється екзаменатором у відомість обліку успішності та залікову книжку.

При отриманні здобувачем вищої освіти оцінки нижче 60 балів (незадовільно), він вважається таким, що не склав екзамен.

Здобувачі вищої освіти, які не з'явилися на екзамені без поважних причин, вважаються такими, що одержали незадовільну оцінку. У випадку відсутності здобувача вищої освіти на екзамені з поважної причини, підтвердженої документально, деканатом встановлюється додатковий графік складання підсумкового контролю.

Здобувачі вищої освіти, які отримали незадовільні оцінки при складанні екзаменів, допускаються до перескладання екзамену у терміни, визначені ректоратом та за розкладом, який складено завідувачем кафедри.

Екзаменаційний білет з дисципліни «**Міжкультурні комунікації: культура і влада**» складається з двох частин: теоретичної та практичної. Теоретична частина містить 3 питання рівної складності, практична – 1 завдання.

Повну відповідь на теоретичні запитання під час підготовки відповіді на білет писати не потрібно. Здобувач вищої освіти може навести орієнтовний план відповіді, або описати базові поняття та навести певні класифікації. У будь-якому разі, здобувач вищої освіти відповідає на теоретичні запитання в усній формі. Практична частина білету виконується письмово. При необхідності, екзаменатор може дати додаткові запитання, з метою отримання повної «картини» щодо рівня знань здобувача вищої освіти.

Бали розподіляються наступним чином: 60 балів – теоретична частина та 40 балів – практична. Вірні відповіді на всі запитання білету дають змогу здобувачу вищої освіти отримати максимально можливу оцінку в 100 балів. Мінімальна кількість балів, що зараховується як позитивний результат, дорівнює 60 (за 100-бальною шкалою).

Виконаний не свій варіант екзаменаційного білету здобувачеві не оцінюється.

Під час складання екзамену використання будь-яких літературних джерел, конспектів лекцій, шпаргалок, а також користуватися телефонами заборонено.

КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА ЕКЗАМЕН З ДИСЦИПЛІНИ «МІЖКУЛЬТУРНІ КОМУНІКАЦІЇ: КУЛЬТУРА І ВЛАДА»

1. Визначте, що таке політичне рішення? Яке місце воно посідає у політичному процесі?
2. Проаналізуйте основні результати політичної соціалізації
3. Відокремте зв'язок між культурою та владою у рамках концепцій громадянського суспільства
4. Проаналізуйте моделі взаємодії культури та влади, з'ясуйте їх характерні особливості
5. Проаналізуйте, чи можливо становлення культури без участі влади
6. Визначте перспективи формування культури у громадянському суспільстві як паритет між урядовими інститутами і неурядовими громадськими організаціями
7. Проаналізуйте механізм управління процесом і розвитком культури та соціального партнерства (організаційні, правові, економічні, кадрові та ін.) на етапі ринкових перетворень
8. Охарактеризуйте громадянські політичні культури за Г. Алмондом і С. Вербою.
9. Визначте, що таке “фрагментована” і “інтегрована” політичні культури?
10. Порівняйте тоталітарний, авторитарний і демократичний типи політичних культур.
11. Розкрийте чинники, що впливають на формування політичної культури в трансформаційному суспільстві.
12. Вкажіть на основні прикмети політичної культури сучасного українського суспільства
13. Охарактеризуйте таку ознаку політичної культури України, як регіональність

14. Визначте, які, на вашу думку, політичні цінності можуть відігравати інтегруючу роль у формуванні нового типу політичної культури в українському суспільстві?
15. Розкрийте зміст поняття “політична соціалізація”
16. Дайте характеристику системній, гегемоністській, конфліктній і плюралістичній моделям політичної соціалізації
17. Визначте основні канали політичної соціалізації, розкрийте їх роль у цьому процесі
18. Порівняйте, в чому полягає відмінність процесів політичної соціалізації студентів і пенсіонерів
19. Дайте характеристику основним чинникам політичної соціалізації
20. Розкрийте сутність політичного виховання і його основні методи
21. Розкрийте особливості політичних субкультур в сучасній Україні
22. Визначте роль політичної соціалізації у формуванні демократичного типу політичної культури
23. Опишіть стереотипи організаційної культури сучасності.
24. Встановити специфіку організаційної культури та поведінки в сучасних українських реаліях.
25. Охарактеризувати труднощі в реалізації організаційної культури.
26. Охарактеризувати внутрішні змінні функціональності організації.
27. Проаналізуйте політичну культуру української молоді на сучасному етапі
28. З'ясуйте та проаналізуйте фактори, що впливають на мотивацію політичної діяльності? Наведіть приклади мотивації політичної діяльності.
29. Дати визначення суб'єкту та об'єкту політичної діяльності
30. Назвати та охарактеризувати основні рівні, види та типи політичної діяльності
31. Охарактеризуйте основні дослідницькі підходи, в яких предметом вивчення є політична культура
32. Визначте стилі та основні категорії міжкультурної комунікації. Контент-аналіз у дослідженнях міжкультурних комунікацій.
33. З'ясуйте поняття національного характеру. Визначте особливості менталітету
34. Прослідкуйте етнічну картину світу і становлення міжкультурної комунікації. Аспекти міжкультурної комунікації.
35. Охарактеризуйте Україну в системі світових культур
36. Розкрийте поняття про стереотип, етнічний стереотип, причини їх формування.
37. Проаналізуйте основні методи і методологічні принципи дослідження психології міжкультурних відмінностей.
38. Дайте характеристику вербальному та невербальному вираженню у різних культурних спільнотах. Визначте особливості сприймання простору та часу. Проксеміка.
39. Розкрийте наслідки міжкультурних контактів. Охарактеризуйте типи взаємодій культур (геноцид, асиміляція, сегрегація, інтеграція тощо).
40. Опишіть концепції: «культурного шоку» та «культурна дистанція».
41. Проаналізуйте питання зіткнення культур. Конфлікт, причини та виникнення.
42. Визначте та охарактеризуйте міжкультурні особливості подачі інформації у ЗМК.
43. Охарактеризуйте міжкультурні конфлікти та шляхи їх подолання. Стратегії вирішення конфліктів.
44. Проаналізуйте специфіку подачі міжетнічних конфліктів у ЗМК.
45. Охарактеризуйте толерантність, як основний спосіб порозуміння культур.
46. Опишіть етапи формування толерантного відношення до чужої культури.
47. Проаналізуйте необхідні умови для налагодження і підтримки стосунків: установа ефективних міжкультурних відносин.
48. Визначте показники інтолерантності; етика людських стосунків.
49. Опишіть фактори, які потрібно враховувати для побудови успішної міжкультурної комунікації.

50. Визначте сутність толерантності. Повага до особливостей іншої культури, його ідентичності; толерантність - ціннісна й поведінкова складова особистості.
51. Розкрийте теорію комунікації. Висвітлення теми меншин у телевізійних програмах: моделі і варіанти; висвітлення конфліктів та становища етнічних груп; мова передач та її розуміння.
52. Охарактеризуйте розбіжності інтересів: конкуренція культур; стилі поведінки у міжкультурних конфліктах; технологія розв'язання конфліктів.
53. Проведіть аналіз і оцінку конфліктної ситуації; опишіть метод «принципових переговорів»; стратегія «компромісу».
54. Проаналізуйте моделі інформування у міжкультурній комунікації; журналістська етика: міжкультурний аспект; золоте та платинове правило моралі; інформаційні потоки різних культур
55. Опишіть стратегії поведінки для подолання конфліктів; мультикультуралізм и міжкультурна компетентність; культурні відмінності; фактори, що впливають на міжкультурний конфлікт.
56. Зробіть характеристику певних культур на основі культурних вимірів
57. Визначте комунікативні табу та бар'єри; етнічні міграції; симптоми культурного шоку; діапазон та механізми розвитку культурного шоку; позиція ЗМК та громадська думка щодо інших етнічних і культурних груп.
58. Визначте основні види і функції невербальні; мовчання як форма комунікації; міжкультурні відмінності невербальних кодів комунікації; мова тіла; паралінгвальні засоби комунікації; проксеміка; сенсорика; такесика; проксеміка.
59. Розкрийте поняття і специфічні риси культури; культура и комунікація; культура і поведінка; етноцентризм як феномен культури.
60. Опишіть основні елементи культури (норми, цінності); культура як мова; культурний шок в освоєнні «чужої» культури; ступені культурного шоку; етноцентризм як соціально-психологічне явище.
61. Обґрунтування і розробка категорії “політична культура” в працях зарубіжних дослідників
62. Зробіть порівняльний аналіз політичних культур: Захід — Схід — Україна
63. Розкрийте поняття правової культури суспільства, її особливості в Україні
64. Опишіть політичну культуру суспільства в трансформаційний період
65. Охарактеризуйте вплив історичних чинників на формування політичної культури українського суспільства
66. Зробіть аналіз культурних цінностей і їх місце в міжкультурній комунікації
67. Прокоментуйте вибір оптимальної стратегії в умовах конфлікту
68. Обґрунтуйте визначення видів міжкультурних конфліктів
69. Обґрунтуйте визначення допустимих меж толерантності
70. Зробіть оцінку рівня ризику управлінської діяльності в умовах міжкультурних непорозумінь
71. Опишіть ідентифікацію метамови в міжкультурному бізнес-просторі
72. Визначення стадії культурного шоку на прикладах міжкультурної взаємодії, вибір оптимального плану подолання культурного шоку.
73. Оцінювання вибору певних засобів міжкультурної комунікації для взаєморозуміння з міжнародними партнерами.
74. Охарактеризуйте метамову в міжнародному контексті.
75. Обґрунтуйте дискурс як комунікативну подію.
76. Опишіть поняття - проксеміка, як дослідження просторових чинників комунікації.
77. Проаналізуйте паузу і ритм в комунікації.
78. Розкрийте поняття - мова і мовлення. Усномова міжкультурна комунікація.
79. Опишіть процес розуміння як інтерсуб'єктивний досвід повсякденного життя.

80. Охарактеризуйте стан і перспективи розвитку масової культури як міжкультурної комунікації; опозиція «свій-чужий»; типи конфліктів.

Приклад екзаменаційного білету:

**ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ОДЕСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»
Кафедра міжнародних відносин та права**

Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти

Спеціальність 291 – «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»

Семестр – 4

Навчальна дисципліна – «Міжкультурні комунікації: культура і влада»

ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ № 1

Теоретична частина (60 балів):

1. Вкажіть на основні прикмети політичної культури сучасного українського суспільства. – **20 балів**
2. Охарактеризуйте толерантність, як основний спосіб порозуміння культур. - **20 балів**
3. Опишіть фактори, які потрібно враховувати для побудови успішної міжкультурної комунікації. – **20 балів**

Практична частина (40 балів)

Розкрийте наслідки міжкультурних контактів. Охарактеризуйте типи взаємодій культур (геноцид, асиміляція, сегрегація, інтеграція тощо).

Затверджено на засіданні кафедри міжнародних відносин та права протокол № 1 від «30» серпня 2021 р.

Зав. кафедри _____ доц. Чістякова І. М.

Викладач: _____ ст. викл. Кудлай І. В.

Методика оцінки знань здобувачів вищої освіти під час складання іспиту

Для оцінки рівня відповідей здобувачів вищої освіти на теоретичні запитання та вирішення практичних завдань використовуються такі критерії. Підсумкова оцінка з дисципліни згідно з методикою переведення показників успішності знань здобувачів вищої освіти університету в систему оцінювання за шкалою ECTS конвертується в підсумкову оцінку за шкалою ECTS (таблиця 1).

Таблиця 1

**Переведення показників оцінки знань здобувачів вищої освіти
ДУ «Одеська політехніка» в систему оцінювання за шкалою ECTS**

Шкала оцінювання			Визначення якості навчання	
ECTS	Бали за шкалою			
	100	12	5	
A	95-100	11-12	5	ВІДМІННО – відмінне виконання лише зі значними помилками
B	85-94	9-10	4	ДУЖЕ ДОБРЕ – вище середнього рівня з кількома помилками
C	75-84	7-8		ДОБРЕ – у загальному правильно виконане завдання з незначною кількістю грубих помилок

D	65-74	4-6	3	ЗАДОВІЛЬНО – непогано, але зі значною кількістю недоліків
E	60-64			ДОСТАТНЬО – виконання задовольняє мінімальні критерії
FX	30-59	1-3	2	НЕЗАДОВІЛЬНО – потрібна додаткова праця над дисципліною
F	<30			НЕЗАДОВІЛЬНО – потрібне повторне вивчення дисципліни

Загальні вимоги вищої школи щодо оцінки знань здобувачів вищої освіти

Оцінка «відмінно» 95-100 балів «А» ставиться за глибоке засвоєння програмного матеріалу, застосування для відповіді не тільки рекомендованої, а й додаткової літератури та творчого підходу; чітке володіння понятійним апаратом, методами, методиками та інструментами дисципліни, вміння використовувати їх для виконання конкретних практичних завдань, розв'язання ситуацій. Відповідь має бути логічною та послідовною.

Оцінка «дуже добре» 85-94 балів «В» ставиться за глибоке засвоєння програмного матеріалу, засвоєння рекомендованої літератури; чітке володіння понятійним апаратом, методами, методиками та інструментами дисципліни, вміння використовувати їх для виконання конкретних практичних завдань. Допускаються незначні випадкові погрішності, які суттєво не впливають на повноту та змістовність відповіді. Відповідь є логічною і послідовною.

Оцінка «добре» 75-84 бали «С» ставиться за повне засвоєння програмного матеріалу та наявне вміння орієнтуватися в ньому, усвідомлене застосування знань для розв'язання практичних завдань; за умови виконання всіх вимог, які передбачені для оцінки «відмінно», при наявності значних помилок (тобто методичний підхід до вирішення завдань є правильним, але допущені незначні неточності) або не зовсім повних висновків.

Оцінка «задовільно» 65-74 бали «D» ставиться, якщо здобувач вищої освіти при викладі теоретичного матеріалу ефективно застосовує основні знання навчального матеріалу, що передбачені навчальною програмою. Теоретичні завдання виконуються в цілому правильно, але при їх викладі здобувач вищої освіти припускається значних помилок.

Оцінка «достатньо» 60-64 бали «E» ставиться за часткове вміння застосовувати теоретичні знання для розв'язання практичних завдань; за умови, якщо завдання частково виконане та мету завдання досягнуто, а здобувач вищої освіти при відповіді продемонстрував розуміння основних положень матеріалу навчальної дисципліни.

Оцінка «незадовільно» 30-59 балів «FX» ставиться здобувачу вищої освіти за не опанування значної частини програмного матеріалу, якщо здобувач вищої освіти не може правильно викласти теоретичні завдання, стикається зі значними труднощами при аналізі релігійних явищ та процесів в міжнародних відносинах.

Оцінка «незадовільно» 0-29 балів «F» ставиться здобувачу вищої освіти, що не опанував програмний матеріал, не може правильно викласти теоретичні знання, стикається зі значними труднощами при аналізі явищ та процесів при виконанні практичних завдань.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Граничні критерії оцінювання екзамену

<i>Вид роботи</i>	<i>Критерії нарахування балів</i>	<i>Бали</i>
Теоретичні питання	Показати знання, повністю ґрунтовно розкрити сутність завдання, показати уміння визначати методологію дослідження, здатність співвідносити, аналізувати, інтерпретувати та використовувати результати дослідження, вміти робити висновки.	16-20
	Розкрити знання правильно, але не повністю і недостатньо ґрунтовно, показане уміння визначати методологію аналізу	11-15

	дослідження, здатність співвідносити, аналізувати, інтерпретувати та використовувати результати дослідження, поверхово зроблено висновок із теоретичного положення.	
	Виявити знання правильно, але лише частково розкрито матеріал, визначено те чи інше поняття або частково показане уміння визначати методологію дослідження та здатність аналізу дослідження без його роз'яснення, частково зроблено висновок із теоретичного аналізу положення.	6-10
	Виявити знання частково і поверхово, також не виявлено аспекти дослідження, відсутня логіка розкриття змісту питання, не надано аналіз та не роз'яснено дослідження, висновок сформульовано із теоретичного положення, допустивши неточності та помилки.	1-5
	Відповідь на питання відсутня	0
Практичні завдання	Отримати вміння давати правильну вичерпну відповідь на поставлене завдання, при цьому показувати уміння визначати методологію дослідження, здатність співвідносити, аналізувати, інтерпретувати та використовувати результати дослідження та високі знання понятійного апарату і літературних джерел, вміння аргументувати думки, проводити ґрунтовний аналіз та порівняння. Продемонстровано високий рівень грамотності ведення міжкультурного діалогу.	35-40
	Добре осмислення призначення міжкультурної комунікації, етапи розвитку, передумови зародження; добрий рівень грамотності ведення міжкультурного діалогу. Недостатньо ґрунтовно розкрито матеріал, показані середні знання понятійного апарату і літературних джерел, уміння визначати методологію дослідження, здатність співвідносити, аналізувати, інтерпретувати та використовувати результати дослідження лише частково. Взагалі допускаються деякі неточності у викладі матеріалу, які не впливають на загалом добрий рівень виконаних завдань.	30-34
	Вміння в цілому виконувати завдання, при цьому показувати достатні знання понятійного апарату, частково розкрито матеріал, показане уміння визначати методологію дослідження, показано здатність аналізу дослідження без його роз'яснення, посереднє знання призначення міжкультурної комунікації, формальне опрацювання літератури.	21-29
	Виявлено аспекти дослідження, але відсутня логіка розкриття змісту питання, не надано аналіз та не роз'яснено дослідження.	1-20
	Завдання не зараховується, якщо повністю відсутнє його вирішення.	0

ІНТЕГРАЛЬНІ КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЕКЗАМЕНУ

Теоретична частина білету:

№ питання	Результати навчання	Критерії оцінювання теоретичних питань	Бали	Загальна кіл-сть балів
1.	РН03	Надати визначення поняття «політичної культури». Дати його чітке визначення або проаналізувати і зробити висновок із конкретного теоретичного положення..	10	20

	PH06	Визначити основні прикмети політичної культури сучасного українського суспільства.	10	
2.	PH05	Визначити, що таке «міжкультурна комунікація».	10	20
	PH25	Охарактеризувати особливості міжкультурної комунікації та показати відповідні методи у їх практичному використанні. Описати фактори, які потрібно враховувати для побудови успішної міжкультурної комунікації.	10	
3	PH08	Перелічіть фактори, які потрібно враховувати для побудови успішної міжкультурної комунікації	10	20
	PH25	Опишіть фактори, які потрібно враховувати для побудови успішної міжкультурної комунікації	10	
Всього:			60	40

Критерії оцінювання практичних завдань підсумкового контролю:

№ питання	Результати навчання	Критерії оцінювання теоретичних питань	Бали	Загальна к-сть балів
3.	PH3	Аргументовано розкрити сутність понять: «геноцид, асиміляція, сегрегація, інтеграція тощо». Показати вміння робити ґрунтовний аналіз, порівняння, узагальнення.	20	60
	PH6	Дати ґрунтовний аналіз ситуації, показати доцільність та аргументованість позиції стосовно застосування відповідної ситуації. Розкрити наслідки міжкультурних контактів.	20	
	PH25	Показати комунікативні вміння щодо вирішення заявленої ситуації, довести доцільність їх застосування. Охарактеризувати типи взаємодій культур.	20	
Всього:			60	60

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

Основна література:

1. Конституція України від 28 червня 1996 року № 254к/96-ВР. [Електронний ресурс] «Законодавство України». URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>
2. Закон України «Про культуру» від 14 грудня 2010 року № 2778-VI. [Електрон. ресурс] «Законодавство України». URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2778-17>
3. Культура і влада: Навчальний посібник для студентів гуманітарних спеціальностей закладів вищої освіти / Оборський Г. О., Чістякова І. М., Кривдіна І. Б., Кудлай І. В., Озернюк Г. В., Татакі Д. Д., Шевченко Б. Г., Білоусов О. С., Волкова І. В., Чернов Т. О., Мікуліна Т. В. К.: Каравела, 2019. 148 с.
4. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики: Підручник. Київ: Видавничий центр «Академія» 2004. С. 344.

5. Блавацький С. Стереотипізація образу українців в західних медіа / Сергій Блавацький // Сучасна медіа культура: контент, концепції, перспективи (українсько-польський досвід) / колективна монографія: [Й. Лось, С. Гавронський, Т. Лильо, М. Уліта та ін.]; Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2012. С.360-367.
6. Богдан С. П. Мовний етикет українців: традиції і сучасність / С.П. Богдан. К.: 2001. 302 с.
7. Гаврюшенко О. А. Історія культури : навч. посібник / О. А. Гаврюшенко, В. М. Шейко, Л. Г. Тишевська). К. : Кондор, 2004. 763 с.
8. Зотов В. М. Українська та зарубіжна культура. Словник культурологічних термінів : навч. посіб. для вузів / В. М. Зотов, А. В. Клімачова, В. О. Таран; Мін-во освіти і науки України, Запоріж. юрид. ін.-т Дніпропетровськ. держ. ун-ту внутр. справ. К. : Центр учб. літ., 2009. 262 с.
9. Історія української культури : навчальний посібник / за ред. В. П. Мельника, М. В. Кашуби, А. В. Яртіся. Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2012. 482 с.
10. Історія української та зарубіжної культури : навч. посібник / За ред. С. М. Клапчука. К. : Знання-Прес, 2007. 358 с.
11. Історія світової та української культури: підручник для ВНЗ. / В. А. Греченко та ін. К. : Літера ЛТД, 2010. 480 с.
12. Історія української та зарубіжної культури: Навч. посіб. / С. М. Клапчук та ін. 6-те вид., випр. і доп. К.: Знання-Прес, 2007. 358 с.
13. Козловська Г. В. Актуальність проблем міжкультурної комунікації в сучасних умовах / Г. В. Козловська. Київ. : 2005. 176 с.
14. Козуб Л. С. Специфіка міжкультурної комунікації в текстах усних засобів масової комунікації / Л. С. Козуб. Київ. : 2000. 110 с.
15. Культурологія. Курс лекцій для студентів усіх форм навчання / Під ред. А. Г. Баканурського. Одеса: АО БАХВА: Наука і техніка, 2003. 160 с.
16. Манакін В. М. Мова і міжкультурна комунікація: навч. посіб. / В. М. Манакін. К.: ВЦ «Академія», 2012. 159 с.
17. Мілютіна К. Л., Максимов М. В. Психологія міжкультурної комунікації. Київ, 2014 URL: http://www.uaped.com/files/psychology_verstka_small-1.pdf
18. Політологія. В 2 Т. Кн. 1. Політика і суспільство / А. Колодій, В. Харченко, Я. Климанська, Я. Косміна. К.: Ельга-Н, Ніка-Центр, 2000. 584 с.
19. Почепцов Г. Г. Теорія комунікації / Г. Г. Почепцов. К.: ВЦ «Київський університет», 1999. 308 с.
20. Українська та зарубіжна культура: Навч. посіб. / М. М. Закович, І. А. Зязюн, О. М. Семешко та ін.; За ред. М. М. Заковича К. : Т-во Знання, КОО, 2000. 622 с.
21. Українська та зарубіжна культура: Навч. посіб. / Кордон М. В. К. : ЦУЛ, 2002. 507 с.
22. Українська та зарубіжна культура. Словник культурологічних термінів: Навч. посіб. / В. М. Зотов, А. В. Клімачова, В. О. Таран. К.: Центр учбової літератури, 2009. 264 с.

Додаткова література

23. Бацевич Ф. С. Українсько-російський словник термінів міжкультурної комунікації / Ф. С. Бацевич, Г. Ю. Богданович. Саки: Фелікс, 2011. 284 с.
24. Голубовська І. О. Етнічні особливості мовних картин світу: монографія / І. О. Голубовська. К.: Логос, 2004. 284 с.
25. Данилюк І. В. “Мовні конфлікти” та конструювання етнічної і національної ідентичності // Соціальна психологія, Київ, 2005. № 3 (11), С. 43-51.
26. Жайворонок В. В. Знаки української культури: словник-довідник / В. В. Жайворонок. К.: Довіра, 2006. 703 с.
27. Зінченко А. Концептуальні ідеї розуміння сутності феномена «комунікативна толерантність» / А. Зінченко // Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах. Запоріжжя, 2009. Вип. 3(56). С. 213–219.

28. Зленко А. М. Дипломатія і політика. Україна у процесі динамічних геополітичних змін. Харків, 2003.
29. Кучмії О. П. Міжкультурні комунікації: структура і динаміка процесів // Культура народів Причорномор'я. 2003. № 37.
30. Козловська Г. В. Актуальність проблем міжкультурної комунікації в сучасних умовах / Міжнародний науковий форум: соціологія, психологія, педагогіка, менеджмент. Вип. 7 : збірник наукових праць. Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2011. С. 42-51.
31. Лазарчук О. Стереотипи і образи України крізь призму британського тижневика «The Economist»/ Оксана Лазарчук // Сучасна медіа культура: контент, концепції, перспективи (українсько-польський досвід) / колективна монографія: [Й. Лось, С. Гавронський, Т. Лильо, М. Уліта та ін.]; Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2012. С. 232-140
32. Махній М. Етнорезолуція: науково-пізнавальні нариси. К. : Влох.ua 432 с.
33. М'язова І. Ю. Особливості тлумачення поняття «міжкультурна комунікація» / І. Ю. М'язова // Філософські проблеми гуманітарних наук. 2006. № 8 . С. 108–113.
34. Панов М. І. Політологія. Академічний курс: підруч. для студ. юрид. спец. вищ. навч. закл. / М. І. Панов, Л. М. Герасіна, В. С. Журавський та ін. 2-е вид., переробл. і доповн. К.: Вид. Дім "Ін Юре", 2006. 520 с.
35. Пожуєв В. І. Інформаційно-комунікативні технології як один з найважливіших факторів формування суспільства / В. І. Пожуєв // Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії. Запоріжжя: Вид-во ЗДІА, 2012. Вип. 49. С.5-16.
36. Політична енциклопедія / ред. кол. : Ю. Левенець, Ю. Шаповал та ін. К.: Парлам. вид-во, 2011. 808 с.
37. Хоменко Т. ЗМІ в контексті міжкультурного діалогу доби глобалізації / Тетяна Хоменко // Вісник Львівського Університету. Серія Журналістика. 2007. Вип. 30. С.62-67
38. Яцимірська Марія Моделі міжкультурної персвазії в Інтернеті / Марія Яцимірська // Сучасна медіа культура: контент, концепції, перспективи (українсько-польський досвід) / колективна монографія: [Й. Лось, С. Гавронський, Т. Лильо, М. Уліта та ін.]; Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2012. С. 280-294.

Інформаційні ресурси

1. Офіційний сайт Верховної Ради України - <http://www.rada.gov.ua/>
2. Президент України - <http://www.president.gov.ua/>
3. Офіційний сайт Кабінету Міністрів України «Урядовий портал» <http://www.kmu.gov.ua/>
4. Міністерство закордонних справ - <http://mfa.gov.ua/ua>
5. Організація з безпеки та співробітництва в Європі - <http://www.osce.org/>
6. www.countries.ru/library/intercult/mkk.htm
7. Організація Об'єднаних Націй - <http://www.un.org/>
8. Північно-атлантичний союз - <http://www.nato.int/>
9. Європейський союз - <http://eeas.europa.eu/>
10. Організація з безпеки та співробітництва в Європі - <http://www.osce.org/>
11. Організація за демократію і економічний розвиток – ГУАМ - <http://www.guam.org.ua/node/240> ; <http://guam-organization.org/>
12. Рада Європи - <http://www.coe.int/web/portal/home>
13. Міжнародний валютний фонд - <https://www.imf.org/external/index.htm>
14. "Україна-Європейський Союз"- офіційний сайт. <http://ukraineeu.mfa.gov.ua/>
15. МЗС України – <http://www.mfa.gov.ua/mfa/map.htm>

Бібліотеки України:

1. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>
2. Національна парламентська Бібліотека України - URL: <http://www.nplu.org/> ;
<http://www.nplu.kiev.ua/>
3. Одеська національна наукова бібліотека URL: <http://www.odnb.odessa.ua/>
4. Електронна бібліотека: URL: <http://www.info-library.com.ua/>
5. Наукова бібліотека ім. М. Максимовича Київського національного університету ім. Тараса Шевченка URL: www.library.univ.kiev.ua
6. Наукова бібліотека Національного університету “Києво-Могилянська академія” URL:
<http://www.ukma.kiev.ua/ukmalib>
7. Національна бібліотека Франції URL: <http://www.bnf.fr/>
8. Німецькі бібліотеки URL: <http://www.ddb.de/>